

مقایسه تنظیم شناختی هیجان، شایستگی اجتماعی و پرخاشگری در بین نوجوانان عادی و دارای اعتیاد به اینترنت (مورد مطالعه: دانش آموزان ۱۵-۱۸ ساله شهر تبریز)

آیت اله فتحی*

سعید شریفی رهنمو**

مهری صنیعی***

مجید شریفی رهنمو****

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و تعیین تفاوت تنظیم شناختی هیجان، شایستگی اجتماعی و پرخاشگری در نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز انجام شد. روش انجام این پژوهش علی-مقایسه‌ای بود. جامعه هدف تمامی نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ ساله دبیرستانی شهر تبریز می‌باشد که با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده ۱۰۰ نفر از آنان که نمره بالاتر از میانگین (نمره بالاتر از ۴۰) را به دست آوردند به عنوان افراد دارای اعتیاد به اینترنت شناخته شده و با استفاده از گروه همتا (۱۰۰ نفر دانش آموز عادی) به مقایسه متغیرهای تحقیق پرداخته شدند لذا داده-های مورد نظر نیز از طریق مقیاس شایستگی اجتماعی فلنر (۱۹۹۰)، پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان گارنفسکی، کرایچ و اسپینهاون (۲۰۰۲)، آزمون اعتیاد اینترنتی یانگ و پرسشنامه پرخاشگری آرنولد اچ باس و پری (۱۹۹۲) جمع‌آوری شد و نتایج تحلیل واریانس چندمتغیره نشان داد بین میانگین نمرات نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی از نظر سرزنش خود، پذیرش، نشخوار فکری، تمرکز مجدد مثبت، تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه‌گیری، فاجعه‌انگاری و سرزنش دیگری، مهارت‌های شناختی، مهارت‌های رفتاری و شایستگی هیجانی، خشم و تهاجم تفاوت معنی‌داری وجود دارد و روشن شد نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت، دارای نمره بالایی در نشخوار فکری، دیدگاه‌گیری، فاجعه‌انگاری و سرزنش دیگری، خشم و تهاجم نسبت به نوجوانان عادی هستند.

کلیدواژه‌ها:

اعتیاد به اینترنت، پرخاشگری، تنظیم شناختی هیجان، شایستگی اجتماعی

* استادیار پژوهشی پژوهشگاه علوم انظامی و مطالعات اجتماعی ناجا، تهران، ایران a.fathi64@gmail.com

** دانشجوی دکتری مطالعات برنامه درسی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران rahnmo.70sh@gmail.com

*** کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران N.safari@gmail.com

**** کارشناس ارشد مطالعات برنامه درسی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران m.sharifirahnmo.70@gmail.com

نویسنده مسؤول یا طرف مکاتبه: سعید شریفی رهنمو

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۰۹/۲۷

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۰۷/۱۵

مقدمه

بسیاری از دانشمندان و صاحب‌نظران علوم اجتماعی بر این باورند که ترکیب و همگرایی فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی در دهه‌های اخیر ما را وارد عصر و جامعه تازه‌ای کرده که نماد آن اهمیت یافتن اطلاعاتی است که اومه‌سائو و بل (OmeSao & Bell, 2015) آن را جامعه اطلاعاتی^۱ نامیده‌اند (Kaveh Ghafrokhi & Tajik Ismaili, 2017:62) و این امر خود به خود منجر به تحول و دگرگونی در ابعاد مختلف سبک زندگی مانند؛ ابعاد اجتماعی، روانی، سیاسی و اقتصادی جوامع شده است که حتی برخی از صاحب‌نظران حوزه نامبرده با ورود سریع فضای مجازی در جامعه تحت عنوان معضلات عصر مجازی نام برده‌اند (Kim, Colwell, Kata, Boyle & Georgiades, 2018; Barlett, Chamberlin, & Witkower, 2018) بنابراین ویژگی‌های جامعه شبکه‌ای همچون اقتصاد اطلاعاتی، فرهنگ مجازی و کاهش اهمیت زمان و مکان در تعاملات اجتماعی خصوصیت متمایزی به هزاره سوم بخشیده است که اصل بنیادین آن اهمیت محوری فرد در عرصه فعالیت‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی با بهره‌گیری از ابزارهای نوین ارتباطی و اطلاعاتی است (Castells, 2001). بر این اساس در این هزاره، شاهد تحولات شگرف فناوری و تأثیرات فرهنگی، اجتماعی و حرفه‌ای ناشی از آن هستیم که انقلاب الکترونیک، انفجار اطلاعات و انقلاب رایانه‌ای، تفاوت کمی و کیفی بسیاری را در جهان نسبت به دو دهه پیش با خود به همراه آورده است که آن تبدیل شدن جهان به یک کلبه واحد است. حال چالش‌انگیزترین، جذاب‌ترین و در عین حال مهم‌ترین تحولات، تحولی است که در زمینه اینترنت و اطلاع‌رسانی صورت گرفته است. اینترنت به عنوان یکی از ابعاد نوپای این فن‌آوری‌های جدید جهان معاصر، نقش به‌سزایی در تغییر و تحول زندگی افراد جامعه دارد. چرا که بودن در اینترنت به کاربران فرصت‌های بی‌شماری می‌دهد و به هر اندازه که این فرصت‌ها و خشنودی‌های ناشی از استفاده اینترنت افزایش یابد، کاربران بیشتر به سمت این پدیده نوین سوق خواهند یافت. بر این اساس، اینترنت امروزه بیش از رسانه‌های مانند تلویزیون و ماهواره وقت مردم را به خود اختصاص داده و در زمینه‌های مختلف آموزشی، پژوهش، تبادل اطلاعات، ارتباطات و سرگرمی به کار می‌رود لذا

دسترسی به آن در منازل، مدارس و دانشگاه‌ها در حال فزونی است به طوری که دانش‌آموزان را به- عنوان کاربران اصلی خود جذب نموده است (Ak, Koruklu & Yilmaz, 2013).

بنابراین امروزه یکی از مسائل مهمی که دانش‌آموزان با آن درگیر هستند، اینترنت و اعتیاد به آن است. اینترنت قبل از آن که در دسترس عموم قرار گیرد بیشتر به عنوان وسیله‌ای برای مکاتبات محرمانه جهت برقراری ارتباط مطرح بود (Bullen & Harre, 2013) که بعدها به صورت وسیعی رشد کرد و تبدیل به وسیله‌ای ضروری در زندگی انسان‌ها گردید که امروزه تحقیقات علمی بسیاری، درباره تأثیر تکنولوژی‌های جدید بر سلامت روانی و چگونگی ایجاد علائم اختلال یا پریشانی‌های روانی انجام گرفته است (Hosseini Beheshtian, 2012). اصطلاح اعتیاد به اینترنت^۱ نوعی وابستگی رفتاری به اینترنت را نشان می‌دهد و با ویژگی‌هایی همچون افسردگی، درون-گرایی، خجالتی بودن، کم‌حوصله بودن و تنهایی، احساس ترس، اضطراب، بیش‌فعالی، اضطراب اجتماعی، پرخاشگری تعیین می‌شود (Barany & Obverts, 2012). مطالعات اخیر نشان می‌دهد که استفاده مفرط از اینترنت، سبب احساس ناکامی، تنهایی، اضطراب و به‌طور کلی کاهش سلامت روانی می‌شود (Qasemzadeh, 2016). آمارها نشان می‌دهد که نوجوانان و جوانان بیش‌ترین قشر در معرض آسیب‌های اینترنتی را تشکیل می‌دهند (Pourmazdan, 2016) و از آن جا که ایران از نظر جمعیتی از جوان‌ترین کشورهای دنیاست، اهمیت اعتیاد به اینترنت در آن بیش‌تر می‌شود و یکی از متغیرهایی که می‌تواند با اعتیاد به اینترنت ارتباط داشته باشد، شایستگی اجتماعی است. شایستگی اجتماعی، بیانگر توانایی فرد در سازمان دادن منابع فردی، محیطی و حفظ آن‌ها است (Hazel & Schumaker, 2016). لذا شایستگی اجتماعی چهار بعد دارد که هر چهار بعد می‌توانند از اعتیاد به اینترنت متأثر شوند: الف) مهارت‌های شناختی که شامل خزانه‌ی اطلاعات و مهارت‌های پردازش و کسب اطلاعات، توانایی تصمیم‌گیری، باورهای کارآمد و ناکارآمد و سبک‌های اسنادی است ب) مهارت‌های رفتاری که شامل مذاکره، ایفای نقش، جرأت‌مندی، مهارت‌های محاوره‌ای برای شروع و تداوم تعامل‌های اجتماعی، مهارت‌های فراگیری و یادگیری دانش و رفتار مهربانانه با دیگران، از مؤلفه‌های اصلی مهارت‌های رفتاری می‌شود ج) مهارت‌های هیجانی - عاطفی مؤلفه‌ای است که برای برقراری روابط مثبت با دیگران،

ایجاد و گسترش اعتماد و روابط حمایتی دوجانبه، شناسایی و پاسخ‌دهی مناسب به علائم هیجانی در تعامل‌های اجتماعی یا مدیریت استرس لازم به نظر می‌رسد (Felner & et al, 1990). در مهارت‌های انگیزشی که شامل ساختار ارزشمند فرد، سطح رشد اخلاقی و احساس اثربخشی و کنترل فرد و در نهایت احساس خودکارآمدی می‌شود که کونیمورا (kunimura, 2010) در پژوهش خود به این نتیجه رسید؛ یکی از عوارض اعتیاد به اینترنت در دانشجویان کاهش خودکارآمدی و احساس ارزشمندی در آنان است. در همین راستا نتایج پژوهش موریسون، فرنچ و ولز (Morrison, French & Wells, 2017)، کیامرثی و آریاپوریان (Kiamarsi & Arya, 2015)، هاشمی (Hashemi, 2014) و فانی (Fanny, 2010) نشان داد یکی از عوارض اعتیاد به اینترنت افزایش میزان پرخاشگری در افراد است. پرخاشگری نوجوانان دارای علل مختلف و متفاوتی است. افرادی که نمی‌توانند احساس خشم خود را کنترل کنند از پرخاشگری برای تخلیه آن استفاده می‌کنند و یا برخی ابراز پرخاشگری را راهی برای رسیدن به اهداف می‌پندارند. بعضی در برابر پرخاشگری ابراز شده علیه خود برای تلافی کردن پرخاشگری از خود بروز می‌دهند و بسیاری از رفتارهای پرخاشگرآمیز ناشی از یادگیری افراد از محیط هستند که کودکان و نوجوانان به علت رشدنیافتگی عاطفی و هیجانی بیشتر در معرض آسیب‌های ناشی از پرخاشگری هستند و مواجهه دائمی با این رفتار از توانایی آنها در ایجاد اعتماد به اطرافیان، می‌کاهد و اعتماد به نفس‌شان را پایین می‌آورد، قدرت تطابق و سازگاری کودکان و نوجوانان کمتر و احتمال اینکه در صورت مواجهه با پرخاشگری، در آینده دست به پرخاشگری بزنند، بیشتر است (Pourar Jabali, 2016). پرخاشگری به‌عنوان یکی از عوارض اعتیاد به اینترنت، رفتاری است که به موجب آن فرد به‌طور عمدی به کسی آسیب برساند و لذا تشخیص اعتیاد به اینترنت می‌تواند در کاهش میزان پرخاشگری موثر باشد.

مطالعه برزگر (Barzegar, 2018) نشان داد؛ دلیل عمده‌ای که باعث می‌شود تا اعتیاد به اینترنت، پرخاشگری را افزایش دهد، محدود کردن تنظیم‌شناختی هیجان در نوجوانان است. بدین ترتیب که اعتیاد به اینترنت، تنظیم‌شناختی هیجان در نوجوانان را محدود می‌کند. تنظیم هیجان شکل خاصی از خودنظم‌بخشی می‌باشد که در مدیریت هیجان‌ها نقش اساسی ایفا می‌کند (Saarni, Mumme & Campos, 2008) و می‌توان گفت وجه ذاتی گرایش‌های پاسخ

هیجانی است (Amstadter, 2013). آیزنبرگ و اسپینارد (Eisenberg & Spinrad, 2014) نیز تنظیم هیجان را به‌عنوان فرایند ایجاد، حفظ، تعدیل و تغییر وقوع، شدت یا مدت احساسات درونی و هیجان‌ات مرتبط با انگیزش‌ها و فرایندهای روان‌شناختی تعریف می‌کنند که اغلب به‌منظور انجام یک هدف صورت می‌گیرند. تنظیم هیجان‌ات مستلزم مجموعه‌ای از مهارت‌های ضروری و مهم می‌باشد که همه برای گذراندن روزمره باید تا حدی این مهارت‌ها را یاد بگیرند (Eisenberg, Champion & Ma, 2014). توانایی تنظیم موفق هیجان با شماری از پیامدهای سلامت جسمانی، اجتماعی و فیزیولوژیک مرتبط می‌باشد (Gross, 2017). علاوه بر آن نارسایی در تنظیم هیجان، مکانیسم زیربنایی اختلال‌های خلقی و اضطرابی و نیز اعتیاد به اینترنت می‌باشد (Campbell-Sills & Barlow, 2007). راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان به نحوه تفکر افراد پس از بروز یک تجربه منفی یا واقعه آسیب‌زا برای آنها اطلاق می‌گردد. این راهبردها در زمینه اعتیاد به اینترنت و پرخاشگری نیز از اهمیت زیادی برخوردار است. نزدیک به یک چهارم کاربران در ایران اعتیاد به اینترنت دارند و این میزان در بین سنین ۱۵ تا ۱۸ ساله در مقایسه با سایرین بیشتر است (Dehghan, 2018). با توجه به عواقب متعدد اعتیاد به اینترنت از جمله عواقب فردی، اجتماعی، خانوادگی، تحصیلی، شغلی، جسمی و روانی باید توجه جدی به این عواقب داشت، زیرا تفاوت مهم اعتیاد به اینترنت با سایر اعتیادها از قبیل اعتیاد به مواد مخدر در این است که هرگونه اعتیاد به سمت سایر اعتیادها نامطلوب است درحالی که استفاده درست از اینترنت نه تنها نامطلوب نیست بلکه باید جوانان را بیش از پیش با استفاده‌های مهم آشنا نمود. وجود پرخاشگری، نبود شایستگی اجتماعی و محدودیت در تنظیم‌شناختی هیجان در نوجوانان باعث ایجاد تصویر منفی در میان همسالان و آموزگاران، طرد از سوی همسالان، افت تحصیلی و بزهکاری می‌شود (Wells, 2014).

بنابراین اولین تحقیقات در زمینه رابطه تنظیم‌شناختی هیجان و اعتیاد به اینترنت توسط ولز و همکارانش صورت گرفته است. نتایج مطالعات اخیر آنها حاکی از آن است که بین تنظیم‌شناختی هیجان و اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد (Wells, 2010). برزگر نیز (Barzegar, 2018)، پژوهشی با عنوان مقایسه باورهای فراشناختی و تنظیم‌شناختی هیجان در سه گروه دانش‌آموزان دارای پرخاشگری، معتاد به اینترنت و عادی انجام داد. یافته‌ها نیز نشان داد که باورهای فراشناختی

و تنظیم‌شناختی هیجان در سه گروه دانش‌آموزان دارای پرخاشگری، دارای اعتیاد به اینترنت و عادی تفاوت دارد. علیپور (Alipour, 2015)، پژوهشی با عنوان مقایسه راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان، باورهای فراشناختی و روان‌بنه‌های سازش‌نیافته اولیه در دانش‌آموزان مبتلا و غیرمبتلا به اعتیاد اینترنتی انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که نوجوانان مبتلا به اعتیاد اینترنتی در مقایسه با نوجوانان به‌هنگار به میزان بیشتری از راهبردهای سازش‌نیافته تنظیم هیجان، روان‌بنه‌های سازش‌نیافته اولیه و باورهای فراشناختی برخوردارند. کیامرثی و آریاپوریان (Kiamarsi & Arya, 2015)، پژوهشی با عنوان شیوع اعتیاد به اینترنت و رابطه‌ی آن با تعلق‌ورزی و پرخاشگری در دانش‌آموزان انجام دادند. نتایج نشان داد بین اعتیاد به اینترنت با پرخاشگری رابطه‌ی مثبت وجود داشت و پرخاشگری در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت بیشتر از دانش‌آموزان بدون اعتیاد به اینترنت بوده است.

موریسون، فرنچ و ولز (Morrison, French & Wells, 2017) در پژوهشی به بررسی و مقایسه مؤلفه‌های سلامت روانی در دانش‌آموزان دارای پرخاشگری مفرط پرداختند. نتایج آن‌ها نشان داد که دانش‌آموزان دارای پرخاشگری و دانش‌آموزان در معرض خطر پرخاشگری در مقایسه با گروه عادی در مؤلفه‌های سلامت روانی نمرات پایین‌تری کسب کرده‌اند. همچنین کودکان دارای پرخاشگری در مقایسه با کودکان در معرض پرخاشگری بیشتر دچار اعتیاد به اینترنت بودند که نشانگر دامنه وسیعی از فراشناخت‌های ناکارآمد و غیرسودمند است. لینگ‌یان، دنک‌هوا و ران (Ling yan, Deng HUA & Ran, 2015) در مطالعه‌ای دریافتند نوجوانان معتاد به اینترنت از لحاظ نمره انطباق‌پذیری و همبستگی در خانواده به شکل معناداری پایین‌تر از گروه غیرمعتاد هستند. لندرز و باری (Landers & Bury, 2013) در پژوهشی این نتیجه رسیدند که تنظیم‌هیجانی شناخت موجب گرایش کمتر به استفاده از اینترنت می‌شود. با توجه به رابطه‌ای که بین تنظیم‌شناختی هیجان، شایستگی اجتماعی و پرخاشگری با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان وجود دارد، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال است که چه تفاوتی بین تنظیم‌شناختی هیجان، شایستگی اجتماعی و پرخاشگری نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز وجود دارد؟ بنابراین با توجه به نتایج پژوهش‌های گذشته در مورد ویژگی‌های روانی و تنظیم‌شناختی افراد مبتلا به اعتیاد اینترنتی و افراد عادی، در پژوهش حاضر سعی شده است به مقایسه تنظیم‌شناختی هیجان،

شایستگی اجتماعی و پرخاشگری در بین دانش‌آموزان عادی و دارای اعتیاد به اینترنت پرداخته شود. لذا برای انجام این پژوهش فرضیه‌های زیر در نظر گرفته شده است:

(۱) مولفه‌های تنظیم‌شناختی هیجان در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز تفاوت دارد.

(۲) مولفه‌های شایستگی اجتماعی در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز تفاوت دارد.

(۳) مولفه‌های پرخاشگری در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز تفاوت دارد.

روش

روش پژوهش حاضر بر حسب هدف، بنیادی و بر حسب نحوه‌ی گردآوری داده‌ها از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری آن تمامی نوجوانان دبیرستانی شهر تبریز بین سن ۱۵ تا ۱۸ سال می‌باشد که براساس اعلام به‌عمل آمده از آموزش و پرورش تبریز، جمعاً به تعداد ۴۲۰۳۱ نفر می‌باشد. جهت تعیین نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و جدول کرجسی و مورگان، ۳۸۴ نفر به‌عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند و به پرسشنامه اعتیاد به اینترنت پاسخ دادند که از این تعداد ۳۰۲ نفر دانش‌آموز دختر و ۲۳۶ نفر دانش‌آموز پسر بودند و ۱۰۰ نفر دانش‌آموزانی که نمره بالاتر از میانگین پرسشنامه (نمره بالاتر از ۴۰) را به‌دست آوردند به‌عنوان افراد دارای اعتیاد به اینترنت شناخته شده و با استفاده از گروه هم‌متا (۱۰۰ نفر دانش‌آموز عادی) به مقایسه متغیرهای تحقیق پرداخته شدند. جهت گردآوری اطلاعات از پرسشنامه‌های زیر استفاده شد:

مقیاس شایستگی اجتماعی (SCS): مقیاس شایستگی اجتماعی ۴۷ ماده دارد و توسط فلنر و همکاران (Felner & et al, 1990) ساخته شده است. این مقیاس دارای چهار بعد توانایی‌ها و مهارت‌های شناختی، مهارت‌های رفتاری، شایستگی هیجانی، آمایه‌های انگیزشی و انتظاری است که به صورت یک مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای، از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۷) است. این مقیاس در پژوهش‌های متعددی در مورد کودکان و نوجوانان به کار رفته است و اعتبار و روایی آن

در این جمعیت‌ها مطلوب گزارش شده است که ضریب پایایی کل این مقیاس از طریق روش آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش شد همچنین، روایی سازه این مقیاس به وسیله تحلیل عاملی ۰/۸۳ به دست آمده است. همبستگی این مقیاس با خرده مقیاس‌ها بسیار بالا و تمام ضرایب همبستگی ماده‌ها با کل مقیاس بالاتر از ۰/۵ گزارش شده است.

پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان: پرسشنامه‌ای چند بعدی است که جهت شناسایی راهبردهای مقابله‌ای شناختی افراد، پس از تجربه کردن وقایع یا موقعیت‌های منفی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این پرسشنامه یک ابزار خود گزارشی است و دارای ۳۶ ماده می‌باشد که نحوه پاسخ به آن بر مبنای طیف لیکرت ۵ درجه‌ای به صورت ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ می‌باشد. ماده‌ها به صورت چهار گزینه‌ای (۱= هرگز، ۲= بندرت، ۳= گاهی اوقات، ۴= بیشتر اوقات، ۵= همیشه) می‌باشد. عبارات این پرسش‌نامه از نظر مفهومی ۹ خرده مقیاس متمایز از هم را تشکیل می‌دهند که هر یک به منزله راهبردی خاص از راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و دارای ۴ عبارت است. این راهبردها عبارتند از: سرزنش خود، پذیرش، نشخوار فکری، تمرکز مجدد مثبت، تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه‌گیری، فاجعه‌انگاری و سرزنش دیگری. برای افراد ۱۲ سال به بالا (هم افراد عادی و هم جمعیت بالینی) قابل استفاده می‌باشد. روایی ساختاری و اعتبار این مقیاس با استفاده از تحلیل عامل تأییدی مورد تأیید قرار گرفته است و اعتبار آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای هر کدام از زیرمقیاس‌ها ۰/۸۲ گزارش شد.

آزمون اعتیاد اینترنتی یاتگ: این پرسشنامه شامل ۲۰ آیتم در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از نمره صفر (هرگز) تا نمره پنج (همیشه) در بین دانش‌آموزان سنجیده شد. وضعیت کاربران بر اساس امتیاز ۲۰ تا ۳۹ (کاربرد طبیعی)، ۴۰ تا ۶۹ (اعتیاد خفیف) و ۷۰ تا ۱۰۰ (اعتیاد شدید) به اینترنت مشخص می‌شود همچنین مشخص گردید ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۸۸ محاسبه شد.

پرسشنامه پرخاشگری: پرسشنامه پرخاشگری AGQ یک مقیاس خود گزارشی مداد کاغذی است. این پرسشنامه دارای ۳۰ سؤال است که ۱۴ سؤال آن «خشم»، ۸ سؤال «تهاجم» و ۸ سؤال دیگر عامل «کینه‌توزی» را می‌سنجد. در این پرسشنامه آزمودنی به یکی از ۴ گزینه هرگز، به ندرت، گاهی اوقات و همیشه، پاسخ گفته و برای هر یک از ۴ گزینه مذکور به ترتیب مقادیر ۰، ۱،

۲، ۳ در نظر گرفته می‌شود. به‌جز ماده ۱۸ که بار عاملی منفی دارد و جهت نمره‌گذاری در آن معکوس است، نمره کل این پرسشنامه از ۰ تا ۹۰ و با جمع نمرات سوال‌ها به دست می‌آید. افرادی که در این مقیاس نمره‌شان از میانگین کمتر است، پرخاشگری پایین خواهند داشت و هر چه نمره فرد در این آزمون بیشتر باشد میزان پرخاشگری او بیشتر است و روشن شد ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ بوده است. لذا در ادامه داده‌های حاصل از پژوهش با استفاده از نرم افزار Spss 22 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بدین ترتیب که ابتدا با استفاده از روش‌های آمار توصیفی مانند میانگین و انحراف استاندارد اطلاعات نمونه‌های پژوهش توصیف شدند. سپس با استفاده از آزمون کولموگورونوف اسمیرنوف، داده‌ها از لحاظ نرمال بودن، مورد آزمون قرار گرفتند با تعیین نرمال بودن داده‌های پژوهش، جهت بررسی صحت و سقم فرضیه‌های پژوهش از آزمون تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شد.

یافته‌ها

در جداول زیر اطلاعات توصیفی مربوط به هریک از مؤلفه‌های تنظیم‌شناختی هیجان ارائه شده است.

جدول ۱: اطلاعات توصیفی مربوط به هریک از مولفه‌های تنظیم‌شناختی هیجان

مؤلفه	دارای اعتیاد به اینترنت		عادی
	میانگین	انحراف استاندارد	
سرزنش خود	۱۰/۸۷	۴/۰۷	۳/۸۵
پذیرش خود	۱۲/۴۵	۴/۰۱	۳/۹۰
نشخوار فکری	۱۱/۷۱	۳/۸۴	۴/۲۵
تمرکز مجدد مثبت	۹/۵۶	۳/۹۷	۴/۰۶
تمرکز مجدد بر برنامه ریزی	۹/۵۴	۴/۱۴	۳/۸۸
ارزیابی مجدد مثبت	۱۰/۱۱	۳/۶۸	۳/۹۴
دیدگاه گیری	۱۴/۱۱	۳/۸۵	۴/۰۷
فاجعه انگاری	۱۴/۷۵	۳/۵۹	۴/۰۴
سرزنش دیگری	۱۰/۹۳	۳/۸۹	۳/۷۰

جدول ۲: اطلاعات توصیفی مربوط به هریک از مولفه های شایستگی اجتماعی

مولفه	دارای اعتیاد به اینترنت	عادی
میانگین	انحراف استاندارد	میانگین
مهارتهای شناختی	۵۰/۱۱	۳/۶۸
مهارتهای رفتاری	۵۲/۵۴	۴/۱۴
شایستگی هیجانی	۵۵/۴۵	۴/۰۱
انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
۳/۹۴	۵۱/۸۸	۳/۸۸
۳/۸۸	۵۴/۷۷	۳/۸۸
۳/۸۸	۵۷/۷۱	۳/۸۸

جدول ۳: اطلاعات توصیفی مربوط به هریک از مولفه های پرخاشگری

مولفه	دارای اعتیاد به اینترنت	عادی
میانگین	انحراف استاندارد	میانگین
خشم	۲۳/۱۱	۳/۸۵
تهاجم	۱۷/۰۵	۳/۹۳
کینه توزی	۱۶/۷۲	۴/۲۷
انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
۴/۸۱	۲۰/۱۵	۴/۸۱
۴/۲۲	۱۴/۷۹	۴/۲۲
۴/۰۹	۱۶/۴۱	۴/۰۹

برای بررسی نرمال بودن توزیع نمرات مربوط به متغیرهای تحقیق از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شده است که نتایج در جدول ذیل ارائه شد.

جدول ۴: نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	کولموگروف اسمیرنوف Z	معنی داری
تنظیم شناختی هیجان	۲۰۰	۱/۱۴۱	۰/۱۸۴
شایستگی اجتماعی	۲۰۰	۱/۳۳۵	۰/۰۵۷
پرخاشگری	۲۰۰	۱/۱۸۱	۰/۱۲۳

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می شود توزیع نمرات مربوط به تمامی متغیرها تحقیق با $p > 0/05$ نرمال می باشد و لذا می توان از آمار پارامتریک جهت آزمون فرضیه های تحقیق استفاده کرد.

فرضیه اول: مولفه های تنظیم شناختی هیجان در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز تفاوت دارد.

به منظور بررسی نقش متغیر مستقل (اعتیاد به اینترنت) بر ترکیب خطی سطوح متغیر تنظیم شناختی هیجان (سرزنش خود، پذیرش، نشخوار فکری، تمرکز مجدد مثبت، تمرکز مجدد بر برنامه ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه گیری، فاجعه انگاری و سرزنش دیگری) تحلیل واریانس چندمتغیری استفاده شد. برای آزمون تفاوت میانگین‌های نمرات دو گروه نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی در مولفه‌های متغیر وابسته (تنظیم شناختی هیجان) از تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شده است. در این نوع تحلیل در مرحله اول، وجود یا عدم وجود معناداری ترکیب خطی متغیرهای وابسته بر اساس متغیر مستقل و در مرحله بعد پس از تفکیک متغیرهای وابسته، تحلیل آن‌ها در سطوح متغیر مستقل از طریق تحلیل واریانس بررسی می‌گردد. به عبارت دیگر نتایج چنین نوع تحلیلی می‌تواند توضیح دهد که آیا متغیرهای مستقل بر ترکیب خطی متغیرهای وابسته تأثیر دارند یا خیر. جهت بررسی فرضیه فوق، محقق از آماره لامبدا و یلکز را برای محاسبه F انتخاب کرده است.

جدول ۵: تحلیل چند متغیری بر روی نمرات مولفه‌های تنظیم شناختی هیجان براساس آماره و یلکز لامبدا

شاخص	مقدار	F	فرضیه df	خطای df	سطح معناداری
متغیر گروه	۰/۸۳۶	۴/۱۴۶	۹	۱۹۰	۰/۰۰۰

بر اساس جدول فوق می‌توان گفت که آماره و یلکز لامبدا با ($F=۴/۱۴۶$ ، $P<۰/۰۵۰$) نشان می‌دهد که می‌توان فرضیه مشابه بودن میانگین‌های جامعه بر اساس متغیرهای وابسته برای دو گروه را رد کرد و می‌توان نتیجه گرفت که بین مولفه‌های تنظیم شناختی هیجان نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد و تنظیم شناختی هیجان هر دو گروه یکسان نیست. برای تعیین تفاوت مولفه‌های تنظیم شناختی هیجان در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و عادی از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شده است.

جدول ۶: نتایج آزمون بین گروهی تحلیل واریانس چند متغیره

سطح معنی داری	F	میانگین مجدورات	df	مجموع مجدورات	متغیر وابسته	نوع متغیر
۰/۰۰۰	۱۵/۹۶۷	۲۵۰/۸۸۰	۱	۲۵۰/۸۸۰	سرزنش خود	مجموعه
۰/۰۰۰	۱۵/۹۶۱	۲۵۰/۸۸۲	۱	۲۵۰/۸۸۲	پذیرش	
۰/۰۰۰	۱۵/۱۱۳	۲۴۸/۶۴۵	۱	۲۴۸/۶۴۵	نشخوار فکری	
۰/۰۰۰	۱۴/۷۱۲	۲۳۷/۶۲۰	۱	۲۳۷/۶۲۰	تمرکز مثبت	
۰/۰۰۰	۱۵/۴۲۱	۲۴۸/۶۴۵	۱	۲۴۸/۶۴۵	تمرکز مجدد بر برنامه ریزی	
۰/۰۰۱	۱۰/۷۶۸	۱۵۶/۶۴۵	۱	۱۵۶/۶۴۵	ارزیابی مثبت	
۰/۰۰۰	۱۵/۹۵۲	۲۵۰/۷۸۱	۱	۲۵۰/۷۸۱	دیدگاه گیری	
۰/۰۰۸	۷/۲۸۹	۱۶۰/۵۸۰	۱	۱۶۰/۵۸۰	فاجعه انگاری	
۰/۰۰۱	۱۱/۲۱۶	۱۶۲	۱	۱۶۲	سرزنش دیگری	
		۱۵/۷۱۳	۱۹۸	۳۱۱۱/۱۰۰	سرزنش خود	
		۱۵/۷۱۸	۱۹۸	۳۱۱۲/۱۴۰	پذیرش	
		۱۶/۴۵۲	۱۹۸	۳۲۵۷/۵۵۰	نشخوار فکری	
		۱۶/۱۵۱	۱۹۸	۳۱۹۷/۸۸۰	تمرکز مثبت	
		۱۶/۱۲۴	۱۹۸	۳۱۹۲/۵۵۰	تمرکز مجدد بر برنامه ریزی	
		۱۴/۵۴۷	۱۹۸	۲۸۸۰/۳۵۰	ارزیابی مثبت	
		۱۵/۷۱۵	۱۹۸	۳۱۱۱/۱۰۵	دیدگاه گیری	
		۱۴/۶۲۳	۱۹۸	۲۸۹۵/۳۴۰	فاجعه انگاری	
		۱۴/۴۴۴	۱۹۸	۲۸۵۹/۸۲۰	سرزنش دیگری	
			۲۰۰	۳۲۱۱۴	سرزنش خود	مجموعه
			۲۰۰	۴۰۱۹۲	پذیرش	

۲۰۰	۲۵۹۵۷	نشخوار فکری
۲۰۰	۲۶۱۲۰	تمرکز مجدد مثبت
۲۰۰	۲۶۱۴۷	تمرکز مجدد بر برنامه ریزی
۲۰۰	۲۷۲۱۵	ارزیابی مجدد مثبت
۲۰۰	۳۷۱۱۰	دیدگاه گیری
۲۰۰	۴۲۳۱۴	فاجعه‌انگاری
۲۰۰	۲۳۱۴۲	سرزنش دیگری

همان‌طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، بین میانگین نمرات نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی از نظر سرزنش خود، پذیرش، نشخوار فکری، تمرکز مجدد مثبت، تمرکز مجدد بر برنامه ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه گیری، فاجعه‌انگاری و سرزنش دیگری تفاوت معنی‌داری وجود دارد. با توجه به میانگین‌های مندرج در جدول ۱ می‌توان نتیجه گرفت که نوجوانان عادی دارای نمره بالایی در سرزنش خود، پذیرش، تمرکز مجدد مثبت، تمرکز مجدد بر برنامه ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، نسبت به نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت هستند ولی نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت دارای نمره بالایی در نشخوار فکری، دیدگاه گیری، فاجعه‌انگاری و سرزنش دیگری نسبت به نوجوانان عادی هستند.

فرضیه دوم: مولفه‌های شایستگی اجتماعی در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز تفاوت دارد.

به منظور بررسی نقش متغیر مستقل (اعتیاد به اینترنت) بر ترکیب خطی سطوح متغیر شایستگی اجتماعی (مهارت‌های شناختی، مهارت‌های رفتاری، شایستگی هیجانی) تحلیل واریانس چندمتغیری استفاده شد. برای آزمون تفاوت میانگین‌های نمرات دو گروه نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی در مولفه‌های متغیر وابسته (شایستگی اجتماعی) از تحلیل واریانس چندمتغیری استفاده شده است. در این نوع تحلیل در مرحله اول، وجود یا عدم وجود معناداری ترکیب خطی متغیرهای وابسته بر اساس متغیر مستقل و در مرحله بعد پس از تفکیک متغیرهای وابسته، تحلیل آنها

در سطوح متغیر مستقل از طریق تحلیل واریانس بررسی می‌گردد. به عبارت دیگر نتایج چنین نوع تحلیلی می‌تواند توضیح دهد که آیا متغیرهای مستقل بر ترکیب خطی متغیرهای وابسته تاثیر دارند یا خیر. جهت آزمون فرضیه فوق، محقق از آماره لامبدا و یلکز را برای محاسبه F انتخاب کرده است.

جدول ۷: تحلیل چند متغیری بر روی نمرات مولفه های شایستگی اجتماعی براساس آماره و یلکز لامبدا

شاخص	مقدار	F	فرضیه df	خطای df	سطح معناداری
گروه	۰/۹۰۹	۶/۵۴۰	۳	۱۹۶	۰/۰۰۰

بر اساس جدول فوق می‌توان گفت که آماره و یلکز لامبدا با ($F= ۶/۱۵۴۰$ ، $P < ۰/۰۵۰$) نشان می‌دهد که می‌توان فرضیه مشابه بودن میانگین‌های جامعه بر اساس متغیرهای وابسته برای دو گروه را رد کرد و می‌توان نتیجه گرفت که بین مولفه‌های شایستگی اجتماعی نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد و شایستگی اجتماعی هر دو گروه یکسان نیست. برای تعیین تفاوت مؤلفه‌های شایستگی اجتماعی در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و عادی از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شده است.

جدول ۸: نتایج آزمون بین گروهی تحلیل واریانس چند متغیره

متغیر وابسته	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورا ت	F	سطح معنی داری
مهارت‌های شناختی	۱۵۶/۶۴۵	۱	۱۵۶	۱۰/۷۶۸	۰/۰۰۱
	۲۴۸/۶۴۵	۱	۲۴۸	۱۵/۴۲۱	۰/۰۰۰
	۲۵۵/۳۸۰	۱	۲۵۵	۱۶/۳۵۷	۰/۰۰۰
مهارت‌های رفتاری	۲۸۱۰/۳۵۰	۱۹۸	۱۴/۵۴۷		
	۳۱۹۲/۵۵۰	۱۹۸	۱۶/۱۲۴		
	۳۰۹۱/۳۴۰	۱۹۸	۱۵/۶۱۳		
شایستگی هیجانی	۵۲۳۱۳۵	۲۰۰			
	۵۷۹۲۱۳	۲۰۰			
	۶۴۳۶۰۶	۲۰۰			

همان‌طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، بین میانگین نمرات نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی از نظر مهارت‌های شناختی، مهارت‌های رفتاری و شایستگی هیجانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. با توجه به میانگین‌های مندرج در جدول ۲ می‌توان نتیجه گرفت که نوجوانان عادی دارای نمره بالایی در مهارت‌های شناختی، مهارت‌های رفتاری و شایستگی هیجانی نسبت به نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت هستند.

فرضیه سوم: مولفه‌های پرخاشگری در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز تفاوت دارد.

به منظور بررسی نقش متغیر مستقل (اعتیاد به اینترنت) بر ترکیب خطی سطوح متغیر پرخاشگری (مهارت‌های شناختی، مهارت‌های رفتاری، شایستگی هیجانی) تحلیل واریانس چندمتغیری استفاده شد.

برای آزمون تفاوت میانگین‌های نمرات دو گروه نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی در مولفه‌های متغیر وابسته (پرخاشگری) از تحلیل واریانس چندمتغیری استفاده شده است. در این نوع تحلیل در مرحله اول، وجود یا عدم وجود معناداری ترکیب خطی متغیرهای وابسته براساس متغیر مستقل و در مرحله بعد پس از تفکیک متغیرهای وابسته، تحلیل آن‌ها در سطوح متغیر مستقل از طریق تحلیل واریانس بررسی می‌گردد. به عبارت دیگر نتایج چنین نوع تحلیلی می‌تواند توضیح دهد که آیا متغیرهای مستقل بر ترکیب خطی متغیرهای وابسته تأثیر دارند یا خیر. جهت بررسی فرضیه فوق، محقق از آماره لامبدا و یلکز را برای محاسبه F انتخاب کرده است.

جدول ۹: تحلیل چند متغیری بر روی نمرات مولفه‌های پرخاشگری براساس آماره و یلکز لامبدا

شاخص متغیر	مقدار	F	فرضیه df	خطای df	سطح معناداری
گروه	۰/۹۰۹	۶/۵۴۰	۳	۱۹۶	۰/۰۰۰

بر اساس جدول فوق می‌توان گفت که آماره و یلکز لامبدا با ($F=۶/۱۵۴۰$ ، $P<۰/۰۵۰$) نشان می‌دهد که می‌توان فرضیه مشابه بودن میانگین‌های جامعه بر اساس متغیرهای وابسته برای دو گروه را رد کرد و می‌توان نتیجه گرفت که بین مولفه‌های پرخاشگری نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد و شایستگی اجتماعی هر دو گروه یکسان نیست. برای تعیین تفاوت مولفه‌های پرخاشگری در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و عادی از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شده است.

جدول ۱۰: نتایج آزمون بین گروهی تحلیلی واریانس چند متغیره

منابع تغییر	متغیر وابسته	مجموع مجزورات	df	میانگین مجزورات	F	سطح معنی داری
گروه	خشم	۴۳۸/۰۸۰	۱	۴۳۸/۰۸۰	۲۳/۰۶۶	۰/۰۰۰
	تهاجم	۲۵۵/۳۸۰	۱	۲۵۵/۳۸۰	۱۵/۳۲۶	۰/۰۰۰
	کینه توزی	۴/۸۰۵	۱	۴/۸۰۵	۰/۲۷۴	۰/۶۰۱
فصل	خشم	۳۷۶۰/۵۴۰	۱۹۸	۱۸/۹۹۳		
	تهاجم	۳۲۹۹/۳۴۰	۱۹۸	۱۶/۶۶۳		
	کینه توزی	۳۴۷۲/۳۵۰	۱۹۸	۱۷/۵۳۷		
رط	خشم	۹۷۷۷۰	۲۰۰			
	تهاجم	۵۴۲۴۴	۲۰۰			
	کینه توزی	۵۸۳۵۷	۲۰۰			

همان طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، بین میانگین نمرات نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی از نظر خشم و تهاجم تفاوت معنی‌داری وجود دارد ولی در زمینه کینه‌توزی تفاوت معنی‌داری بین دو گروه وجود ندارد. با توجه به میانگین‌های مندرج در جدول ۳ می‌توان نتیجه گرفت که نوجوانان اعتیاد به اینترنت دارای نمره بالایی در خشم و تهاجم نسبت به نوجوانان دارای عادی هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و مقایسه تنظیم‌شناختی هیجان، شایستگی اجتماعی و پرخاشگری در نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز انجام پذیرفت. که یافته‌های مربوط به فرضیه اول نشان داد بین میانگین نمرات نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی از نظر سرزنش خود، پذیرش، نشخوار فکری، تمرکز مجدد مثبت، تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه‌گیری، فاجعه‌انگاری و سرزنش دیگری، تفاوت

معنی داری وجود دارد که این یافته‌ها با پژوهش‌های (Hosseini Beheshtian, 2012)، Lau، (Gross, Wu & Cheng, 2018)، (Morrison, French & Wells, 2017)، (Fanny, 2010)، (Pourar Jabali, 2016) (Barzegar, 2018) همسو می‌باشد. چراکه دانش‌آموزان مبتلا به اعتیاد اینترنتی دارای برخی ویژگی‌های متمایز به مانند؛ ترس، غم، برانگیختگی، خشم، احساس گناه، احساس کلافگی دایم و فراگیر هستند که این ویژگی‌ها می‌تواند موجب شود عواطف منفی موجود در این افراد بسیار آزاردهنده بوده و آن‌ها برای کاهش ناراحتی‌های روان‌شناختی در زندگی واقعی خود به سوی فضای مجازی تمایل بیش از حد داشته باشند. چراکه مشخص شد افراد دارای اعتیاد به اینترنت از نظر تنظیم‌شناختی هیجان، غیرسازشی هستند که احتمال گرایش آن‌ها را به اینترنت را افزایش می‌دهد. در ادامه یافته‌های مربوط به فرضیه دوم نیز نشان داد؛ بین میانگین نمرات نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی از نظر مهارت‌های شناختی، مهارت‌های رفتاری و شایستگی هیجانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بدین ترتیب که نوجوانان عادی دارای نمره بالایی در مهارت‌های شناختی، مهارت‌های رفتاری و شایستگی هیجانی نسبت به نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت هستند که این یافته‌ها با نتایج تحقیق Landers & Bury (2013) همسو می‌باشد که در تبیین یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت هرچه مدت زمان استفاده از اینترنت بیشتر شود، دانش‌آموزان در محیط‌های اجتماعی حضور کمتری دارند و در روابط اجتماعی نقش کم‌رنگ‌تری ایفا می‌کنند و شایستگی اجتماعی پایین‌تری دارند. در واقع اعتیاد به اینترنت گونه‌ای اختلال روان‌شناختی اجتماعی محسوب می‌شود که بر رشد اجتماعی و همچنین روابط اجتماعی افراد تأثیر چشمگیری می‌گذارد. همچنین یافته‌های مربوط به فرضیه سوم نیز نشان‌دهنده آن است که بین میانگین نمرات نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی از نظر خشم و تهاجم تفاوت معنی‌داری وجود دارد ولی در زمینه کینه‌توزی تفاوت معنی‌داری بین دو گروه وجود ندارد. بدین ترتیب که نوجوانان اعتیاد به اینترنت دارای نمره بالایی در خشم و تهاجم نسبت به نوجوانان دارای عادی هستند. این یافته با نتایج تحقیقات (kunimura, 2010)، (Alipour,)، (Barzegar, 2018)، (Dehghan, 2018)، (Kiamarsi & Arya Pourian, 2015) و (Morrison, French & Wells, 2017) همسو می‌باشد که در تبیین این نتیجه می‌توان گفت، استفاده زیاد از اینترنت و معتاد شدن به آن باعث می‌شود دانش‌آموزان وقت زیادی را

صرف استفاده از اینترنت و وبگردی کنند و همین امر موجب می‌شود که آنان با بسیاری از رفتارها از جمله فریب‌های اینترنتی و رفتارهای پرخطر موجود در اینترنت آشنا شوند بنابراین با توجه به یافته‌های به‌دست آمده، پیشنهاد می‌شود:

- با توجه به این که بین مولفه‌های تنظیم‌شناختی هیجان در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز تفاوت وجود دارد پیشنهاد می‌شود در کلاس‌های پرورشی در مدارس، راهبردهای تنظیم‌شناختی به دانش‌آموزان آموزش داده شود.

- با توجه به این که بین مولفه‌های شایستگی اجتماعی در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز تفاوت دارد پیشنهاد می‌شود دانش‌آموزان دارای اعتیاد به اینترنت در مدارس شناسایی شده و تحت مداخلات درمانی مربوط به مهارت‌های شناختی، رفتاری و هیجانی قرار گیرند.

- در پایان با توجه به این که بین مولفه‌های پرخاشگری در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی شهر تبریز تفاوت دارد. پیشنهاد می‌شود، در سنین نوجوانی دانش‌آموزان در مدارس با استفاده از پرسشنامه‌های پرخاشگری بررسی شده و آنهایی که نمره‌ی بالایی در پرخاشگری به دست می‌آورند، تحت مداخلات بالینی قرار گیرند زیرا؛ این نوجوانان در معرض خطر گرایش به اینترنت قرار دارند و حتماً باید با کمک مشاور و روان‌شناسان از میزان عواطف منفی آنها کاسته شود تا احتمال گرایش به اینترنت در آنها کاهش یابد.

References

- Ak S., Koruklu N., Yilmaz Y. A. (2013) study on Turkish adolescents internet use Possible predictors of internet addiction, *Cyberpsych Beh Soc* N 2013; 16:205-9.
- Amstadter, A. (2013). Emotion regulation and anxiety disorders. *Anxiety Disorders*, 22, 211–222.
- Barany M, Obverts U, Carbonell X and Chamorro A. (2013) Problematic proms in college internet and mobile phone use and clinical students: The role of emotional intelligence. *Comput Hum Behav*;14(2): 1182-1187.
- Barany M, Obverts U. (2013). Problematic proms in college internet and mobile phone use and clinical students: The role of emotional intelligence. *Comput Hum Behav*;14(2): 1182-1187.
- Barlett, C., Chamberlin, K., & Witkower, Z. (2018). Predicting cyberbullying perpetration in emerging adults: A theoretical test of the barlett gentile cyberbullying model. *Aggressive Behavior*, 43(2), 147-154.
- Barzegar, Azam. (2018). Comparison of Metacognitive Beliefs and Cognitive Emotion Regulation in Three Groups of Students with Violence, Internet Addiction, and Normal. M.Sc. *Islamic Azad University Electronic Branch*. (in Persian)
- Bullen, P & Harre, N. (2013), The Internet: Its Effects on Fatety and Behaviour Implications for Adolescents, Department of Psychology, *University of Auckland November*.
- Campbell-Sills, L., & Barlow, D. H. (2007). Incorporating emotion regulation into conceptualizations and treatments of anxiety and mood disorders. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (pp. 542–559). New York: Guilford Press.
- Castells, Manuel . (2001). The Age of Information and the Rise of the Networked Society (Translated by Ali Paya and Ahmad Alikhalian and Afshin Khakbaz), *Tehran: New Design Publications*. (in Persian)
- Dehghan, Alireza .(2018). Online Gambling, *Journal of the Iranian Association for Cultural Studies and Communication*. 1 (2): 45-72. (in Persian)
- Eisenberg, N., and Spinrad, T. (2014). Emotional-related regulation: *Sharpening the definition*. *Child Development*, 75(2), 317-333.
- Eisenberg, N., Champion, C., and Ma, Y. (2014). Emotion-related regulation: *An emerging construct*. *Merrill-Palmer Quarterly*, 50, 236-259.
- Fanny, Darius. (2010). The Relationship between Cognitive Strategies for Emotion Regulation, Social Skills, and Aggression in Elementary School Students in Shiraz, M.Sc., *Shiraz University. Faculty of Education and Psychology*. (in Persian)

- Felner, R. D., Lease, A. M., Philips, R. C. (1990). Social Competence and the Language of Adequacy as a Subject Matter for Psychology: A Quadripartite Travel Framework. In T. P. Gullotta, G. R. Adams, & R. Montemayor (Eds), *The Development of Social Competence* (pp. 254-264). Beverly -Hills: Sage.
- learning disabilities: a qualitative analysis of a 20-year longitudinal study. Learn. Disable. Res. Pract*, 18, 222–236.
- Ghorbani, gholi. (2014). Comparison of extraversion and introversion and cognitive emotion regulation style in high school students with addiction to high school girl in Abadan. Master thesis. Islamic Azad University of Marvdasht. Faculty of Education and Psychology. (in Persian)
- Greenfeller, d. (2014). Internet addiction and its consequences. *The Quarterly Light Brought Light*. No. 12.(in Persian)
- Gross, J. J. (Ed.). (2017). *Handbook of emotion regulation*. New York: Guilford Press.
- Hashemi, Marzieh. (2014). Comparison of Psychological Hardiness and Cognitive Emotion Regulation in Students with Normal and Social Violence. *Master thesis. University of Al-Zahra. Faculty of Education and Psychology*. (in Persian)
- Hassanzadeh, Fatemeh-Sabzi, Zahra-Ehsanian, Elham & Hojati, Hamid. (2017). Correlation of internet addiction with feeling of inadequacy of adolescents in Golestan province. *Journal of Health Promotion Management*. 6 (6): 8-14. (in Persian)
- Hazel, J. S., & Schumaker, J. B. (2016). Social skills & Learning Disaiblities, *Current issues and recommendations of the national conference. Parkton, MD: yorc press*. 239-344.
- Hosseini Beheshtian, Mohammad. (2012). The Relationship between Internet Addiction and Personality Traits of Students of Public Universities of Tehran. *Cultural Sociology, Humanities and Cultural Studies Institute*, 3 (1),52-74. (in Persian)
- Kaveh Ghafrokhi, Mohammad Javad, Tajik Ismaili, Somayeh. (2017). Investigating the Relationship between Youth Use of Social Media and Religious Participation. *Journal of Applied Issues in Islamic Education*, 2 (3), 98-126. (in Persian)
- Kiamarsi, Azar and Arya Pourian, Saeid. (2015). Prevalence of Internet addiction and its relationship with procrastination and aggression in students. *School Psychology Journal*. 4 (3): 85-67. [in Persian]
- Kim, S., Colwell, S. R., Kata, A., Boyle, M. H., & Georgiades, K. (2018). Cyberbullying victimization and adolescent mental health: Evidence of differential effects by sex and mental health problem type. *Journal of youth and adolescence*,30(3)1-12.
- Landers RN, Bury JL.(2013). The anion resignation of big and narrow personality traits in relation internet usage. *Comput Hum Behav*; 22(2): 437-451.

- Lan-hua L, Li-ping Z, Zhao-lan L. (2010). Impact of emotional intelligence on internet addiction disorder among students at a college in Weifang. *Preventive Medicine Tribune* 81; 9: 49-05.
- Ling-yan,L.,Deng-HUA,& Ran,T. (2015). Family function of adolescents with excessive internet usage. *chinese mental health journal*, 01(10) ,501-543.
- Morrison, A. P. , French. P. , & Wells, A.(2017). Metacognitive beliefs across the continuum of psychosis: Comparisons between patients with psychotic disorder, patients at ultra-high risk and non-patients . *Behaviour Research and Therapy*: 45 (9), 2241-2246.
- Pourar Jabali, Mustafa .(2016). Aggression and children. Tehran: *Noor Publications*.(In Persian)
- Pourmazdan, Mina .(2016). Investigating the Relationship between Internet Addiction and Mental Health Based on SCL-90-R Test in Mashhad Cafes in the Second Six Months of 2005. *Ph.D. Faculty of Medical Sciences, Islamic Azad University, Mashhad Branch*. (in Persian)
- Qasemzadeh, Lily.(2016). The Pathology of Loneliness, Self-Esteem, and Social Skills in Pupils with and without Internet Use (PIU). *Master thesis. Tarbiat Moalem University. Faculty of Psychology and Educational Sciences*. (in Persian)
- Saarni, C., Mumme, D. L., & Campos, J. J. (2008). Emotional development: Action, communication, and understanding. In W. Damon & N. Eisenberg (Eds.), *Handbook of Child Psychology* (pp. 237-309). Wiley: New York.
- Terostro, G.M. , Berombering, S., (2009). The influence of stress on the relationship between cognitive variables and measures of eating disorders: a quasi-experimental study. *Journal of Eat weight disorder*, 13: 8-142.
- Wells, A. (2010). Emotional disorders and metacognition: *Innovative cognitive therapy*. UK: Wiley.